

romantikov — naj vlije miru v njegovo razburkano čustvovanje, da bo potem njegovo srce harmonično zvenelo v skladu z njo — kaj je postala pri Lahu? Kopica žvenkljajočih verzov, ki se jim original komaj še oddaleč pozna, pojoča z gluhim žvenketom obrabljenih pesniških fickov kakor n. pr. «nebosklon»; na mesto «duše vesoljstva» je pomaknjena Lahova «duša», na mesto pesnikovega «srca» Lahova «misel». Take substitucije in transpozicije so za Lahovo prevajanje značilne; naj se v originalu glasi pastirčkova piščalka, bojni rog, gosli ali orgle ali naravnost cel orkester, v Lahovih prevodih zveni vse kakor iz obrabljene lajnc, ki premore komaj dober tucat davno znanih, banalnih akordov.

J. A. G.

Praprečanove zgodbe. Povesti, stare zgodbe in črtice. Spisal Anton Stražar. 1922. Samozaložba. Natisnil A. Slatnar v Kamniku.

Pojavila se je nedolžna knjižica črtic in zgodb, iz katerih vejejo spomini na nekdanjo Aleševčevo dobo. Avtor teh ponižnih povestic je preprost deželan samouk, ki ima do «literarnega delovanja» uprav otroško veselje in izkuša s pridnim samoizobraževanjem zadostiti svoji vedoželjnosti in «spisovateljskemu» nagonu, kar mu je v prijeten oddih od dela na polju in travniku.

Pričujejoče zgodbice, ki naj ga označujejo kot nekakega ljudskega pripovednika, so seveda le več ali manj zaokroženo kramljanje in le sestavek «Zadnji Rožeški graščak» izkuša biti, seveda začetniška, «povest». Vsa zbirka je pač iz dobre volje porojen poizkus, napisan v še dovolj čistem jeziku. *Miran Jarc.*

Camilla Lucerna: Aseneta. Po staroj predaji. Zagreb 1922. Str. 52.

«In dal mu je (sc. Faraon Jožefu) za ženo Aseneto, hčer Putifarja, duhovnika heliopskega.» (M. I. 41. 45.) Te preproste besede svetega pisma v povesti o egiptovskem Jožefu so delale mnogo preglavic pravovernim Judom; nastale so najrazličnejše pravljice in legende. Eno, pač najljubkejšo izmed njih, podaja Camilla Lucerna v res uspeli in lepi obliki. Zgodba je čista, preprosta in naivno enostavno razpletana.

Aseneta, hči velikega duhovna Putifarja, noče nič slišati o Jožefu, potujočem po egiptski deželi in se skrije pred njim v svoje sobe. Sloneč ob oknu ga vidi vstopiti na dvor in njegova lepota jo vso prevzame. Hiti mu naproti in ga hoče ob pozdravu poljubiti; Jožef pa jo zavrne, ker še ni pila iz kupe nesmrtnosti in še ni jedla od kruha življenja. Ko odide On, v katerem je ona ugledala sinu Najvišjega, neizmerno dobrega, močnega in silnega, vzplapola v njej plamen hrepenenja, ki jo očisti vsega, kar je bilo zemeljskega: odpovedala se je zlatim bogovom, katerih svečenica je bila, in pometala njihove kipece na cesto, postila in pokorila se je sedem dni in sedem noči, zanemarjala zunanji blesk in lepoto svojega telesa. Osmi dan se vrne On, živa Beseda, in Aseneta, spokorjena, izmirjena, v notranjosti trdna kakor stolp, postane njegova žena.

To je vse: enostavno, prozorno in preprosto, brez katastrofalnih zapletkov in digresij. Zdajinzdaj vzklije med pripovedjo kakor ponižna skrita cvetlica mistična misel, prepletajoča in izgubljačo se povsem v pestri tkanini zunanjih dogodkov. Eno pa prerašča vse in odeva kot vonljiv oblak podobi lepe Asenete in močnega Jožefa: nižje bitje spoznava nad seboj neko višje bitje, kateremu se pokori in mu služi, kar je pramotiv in jedro vsake mistike. Ta preprosta slika je obenem tudi alegorija, ker poroka Jožefa z Aseneto je združitev Logosa z Dušo, Kristusa s Cerkvijo. Vse to pa ji ne vzame njenega poetičnega bleska in v tem leži v prvi vrsti njena odlična vrednost.

Staro srbsko redakcijo iz XI. stoletja, neposredni prevod iz grškega originala, ki se je menda našel v VI. stoletju, je priobčil St. Novakovič v Starinah IX.,

str. 27. — Na to se po večini opira pričujoča ideja, ki je v prvi vrsti namenjena estetskemu užitku in je kot taka dosegla svoj namen. Slog, ki že v starosrbski redakciji živo spominja na biblijo s svojo slikovitostjo in notranjo ritmiko, je prirediteljica ugladila, izpolnila vse vrzeli in «podvrgla rečenice nepisanim, a ipak strogim zakonima jezične melodike i blagoglasja» (str. 8). Posrečilo se ji je v polni meri, kar je njej in knjigi v čast.

Tekstu je pridejan dodatek, v katerem učena profesorica (pa zato prav nič suhoparna), razlaga smisel in zgodovino romana. Oprema knjige je zelo lepa, preprosta in razkošna obenem in bi se v tem tudi slovenski izdajateljji mogli marsičesa naučiti.

M. Pretnar.

Kronika.

Masaryk o nalogah univerz in inteligence. Na prvi skupščini češkoslovaških vseučiliških profesorjev, ki se je vršila letos sredi maja v Pragi in katere sta se kot odposlanca ljubljanske univerze udeležila tudi rektor prof. dr. Gregor Krek in prof. dr. Zdenko Frankenbergger, je Masaryk na pozdrav predsednika zborovanja odgovoril s sledečim govorom:

«Hvala Vam, gospod predsednik, za Vaše prijateljske besede; če pa naj ne bo ta moja hvala in moja navzočnost na zborovanju gola formalnost, mi dovolite nekoliko besed. Po Vašem programu boste govorili o reformi visokih šol, o zblizanju vseučilišča in naroda, o mednarodnem pomenu visokošolskega študija in o zelo važnem dijaškem vprašanju. Po pravici boste obravnavali tudi vprašanja, ki zadevajo Vaš stan, posebno docente, vprašanje, ki ga je v naših razmerah treba rešiti. Razume se samo po sebi, da tudi sam premišljam o teh vprašanjih s stališča države.

Vaše zborovanje je viden dokaz, kako se je naše visoko šolstvo razvilo. Spominjam se, kako sem takoj, ko se je osnovala naša prva univerza, čutil potrebo druge; danes imamo tri in poleg tega še ostale visoke šole. Šole torej imamo — sedaj treba le, da bi bile res visoke, na višku znanosti, izobrazbe in vzgoje.

Znanost je svojo popolnost in moč dosegla s specializacijo; v specializaciji moramo iti naprej. Toda človek že po naravi ne stremi samo po spoznanju posameznih delov sveta, ampak tudi po spoznanju celote sveta in življenja. Zato je poleg strokovnjaštva vedno živelo hrepenenje po splošni izomikanosti in filozofiji. Človeku učenost in množina znanja ni dovolj, on stremi — kar je program moderne dobe v vseh duševnih strokah — po resnici. On hoče imeti odgovor na življenska vprašanja in razmišlja o smislu življenja in sveta.

Visoka šola mora dajati potrebno znanje, ona mora učiti. Poleg tega pa mora svojo mladino učiti samostojno raziskovati in jo — hočeš nočeš — tudi vzgajati; vsak profesor je vzgojitelj, dasi tega mogoče ne ve ali mu ne gre za to. On je mladini vzor s svojo besedo, metodo in delom.

Že pred vojsko se je po vsem svetu mnogo razmišljalo o reformi visokih šol, ki nujno predpostavlja reformo srednjih in nižjih. Vojska in revolucija sta stremljenje po koreniti šolski reformi ojačili. Reforma šol pa je najprej v reformi učiteljstva. Vzgojati mlade — so besede nekega naučnega ministra — ni težko; težja je vzgoja starejših. Potrebno je, da vsak učitelj, posebno pa na visokih šolah, obseg in globino te zaželjene nove reformacije premisli in v sebi preživi. Češki visokošolski profesor ima tukaj marsikaj dopolniti in — dovolite mi to besedo — tudi kaj popraviti.